

The background of the entire cover is an abstract painting. It features a dense, textured surface with a variety of colors including shades of green, brown, grey, and white. The brushstrokes are visible and expressive, creating a sense of depth and movement. The overall composition is non-representational, focusing on color and texture.

Van hier tot horizon

Schilderijen van Han Klinkhamer 2008-2011

→|TAB
fimmer art books

Van hier tot horizon

Schilderijen van Han Klinkhamer | 2008-2011

Van hier tot horizon

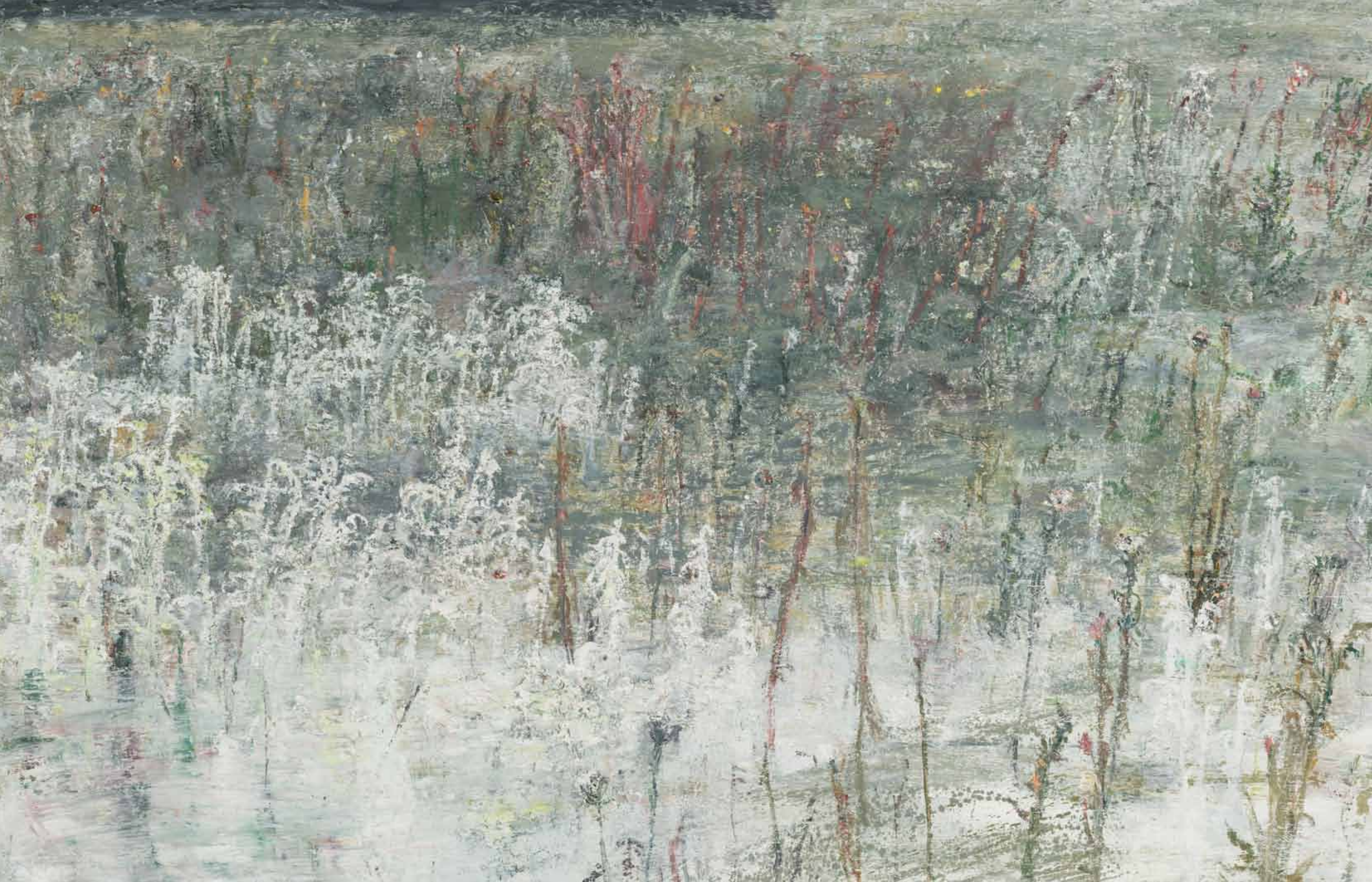
Pieter de Laat | voor Han Klinkhamer

**Zou wel willen weten hoe 't werkt,
een weerbarstig oppervlak waarin
je eindeloos stuk loopt**

**zich laag voor laag onvoorwaardelijk
over laten geven zodat het uitdrukt
voor nu en altijd te zijn.**

**Je haalt een wenk van natuur
binnen jouw werk en geeft patronen
die je delft terug als geschenk.**

**Sporen van akkers, stengel en blad
vangen een springlevende glimp van
'dat van altijd', van hier tot horizon.**

Sporen in de tijd

Charles de Mooij | directeur Noordbrabants Museum

Toen ik voor het eerst een schilderij van Han Klinkhamer zag van een kale, winterse akker met sneeuwresten en een hoge horizon, herinnerde ik mij een uitspraak van Vincent van Gogh, waar ik hierna nog op terugkom.

Van Gogh ging in 1883 bij zijn ouders in Nuenen bij Eindhoven wonen. Zijn bedoeling was om schilder van het boerenleven te worden. Zoals bij eerdere beslissingen in zijn leven, was ook Van Goghs keuze voor het boerenschilderen radicaal. Hij gaf er zich met volle overtuiging aan over en kende weinig twijfel. Hij dacht aan bijna niets anders meer en bracht lange avonden bij de wevers en de boeren door, tenzij hij aan het tekenen was. Hij wilde een boer zo kunnen schilderen dat je kon merken dat hij Zola's boerenroman *La Terre* had gelezen. Maar de identificatie ging verder. De hele dag werken op een stuk brood, roken en een glas drinken en toch de sterren en de oneindige hemel voelen, dat was het leven van de boeren en dat wilde hij ook voor zichzelf. In een latere brief aan zijn moeder schreef hij dat hij er nog steeds min of meer uitzag als een boer uit Zundert. En hij verbeelde zich soms net zo te voelen en te denken als de boeren. 'Enfin', schreef hij, 'ik ploeg op mijn doeken zoals zij op hun akkers' ... en even later ... 'Ik zal mijn hand aan mijn ploeg houden en mijn voor doortrekken'. Dit soort uitspraken schoten me te binnen bij het zien van de winterse akker van Han Klinkhamer.

Dat wintergezicht bleek er één te zijn van een hele reeks doeken van modderige of bevroren geploegde grond in het vale winterlicht, met steeds weer een andere structuur van lichte en donkere partijen. De sporen van tractoren laten op het land een grof patroon achter. Het is het landschap van Klinkhamers woonplaats Demen, bij Ravenstein en het eerste wat hij tegenkomt wanneer hij zijn deur uitstapt. Dat effect van omgewoelde grond bereikt hij door – net als Van Gogh – in de verf zelf 'te ploegen', zoals hij zijn werkwijze in een radio-interview omschreef. Hij brengt dikke lagen verf aan, schraapt weer weg, snijdt en krast erin, en bewerkt de materie alsof het grond is, boerengrond.

Wat zou Van Gogh deze geschilderde akkers mooi gevonden hebben! Evenals Klinkhamer vond hij de Brabantse natuur erg opwekkend, juist in de winter wanneer de contrasten sterk zijn en het grillig netwerk van stammen, takken, stengels en twijgen erom vragen getekend te worden. Van Gogh maakte er schitterende pen-tekeningen van met zijn kenmerkende patronen van gearceerde lijnen. Die voorliefde voor het grafische in de natuur is ook een sterke karakteristiek in het werk van Klinkhamer. Ook hij is gek op het winterlandschap met zijn sobere kleuren en de belofte die het kale land inhoudt van de naderende lente. Hij legt het niet alleen

Han Klinkhamer – over lichtheid en zware materie

Han Steenbruggen | directeur Museum Belvédère

Van de meeste kunstenaars die ik heb leren kennen, herinner ik me vooral de eerste atelierbezoeken. Ze maken voor mij een wezenlijk onderdeel uit van het spannende avontuur van kennis maken, zien en – in de mooiste gevallen – laten vervoeren. Juist op de plekken waar kunstwerken ontstaan, laten ze zich immers het best begrijpen. Voor de schilderijen van Han Klinkhamer begint dat eigenlijk al buiten het atelier. De twee kleine olieverfjes die ik kort voor mijn eerste bezoek aan hem bij een verzamelaar had gezien, boden impressies van de uiterwaarden van de Maas en de eigenaar kon me vertellen dat de kunstenaar zijn onderwerpen in zijn directe omgeving had gevonden.

De autorit naar Demen voerde me voorbij Ravenstein over de oude Maasdijk. In de scherpe bochten die de dijk soms nam, keek ik hoog uit over het open rivierlandschap, dat ik niet kende maar me toch ook vertrouwd voorkwam. Ik ben opgegroeid aan de rand van Deventer op nog geen kilometer afstand van de IJssel. Met vriendjes doorploegde ik met grote regelmaat de soms drassige en dan weer kurkdroge kleilanden tussen dijk en rivier op zoek naar kikkers in de groenig spiegelende modderpoelen of plekken om te vissen. Meestal hielden onze tochten in het najaar op als de eerste herfstregens neersloegen en de zware aarde geen kansen meer zag om op te drogen. Dan nam het kille jaargetijde bezit van onze jachtvelden en beperkten we ons tot de veilige randen. De uiterwaarden verwerden dan van plek om in te verkeren en te beleven tot een gebied waarover je enkel kon uitturen en waarvan je de weeïge luchten van water en slik bij westenwind van een afstand kon ruiken. De twee kleine schilderijen van Klinkhamer brachten de vreemde weemoed die dat gaf voor het eerst weer aan de oppervlakte en tijdens mijn rit over de Maasdijk verbaasde ik me erover dat ze in mijn beleving veel meer overeenkwamen met mijn herinneringen aan de ruige IJsselboorden dan met de smalle en vlakke kleipolders langs de gekanaliseerde Maas. Eigenlijk, zo concludeerde ik voor mezelf, sluimerden in die schilderijtjes de vage reminiscenties aan natuurkrachten die ooit vrij spel hadden, maar na de kanalisatie van de Maas grotendeels werden bedwongen. Toch spraken ze voor mij een waarheid die ik zelden ben tegen gekomen; door de jaren heb ik veel schilderijen, aquarellen en tekeningen uit verschillende kunsthistorische perioden van rivierlandschappen mogen bewonderen, maar nooit eerder voerden ze me zo onontkoombaar terug naar mijn eigen

Landschappen van alle tijden en windstreken

Ad Lansink interviewt Han Klinkhamer

Han Klinkhamer is een landschapschilder, met een uitzonderlijke gevoeligheid voor de zeggingskracht van de gewone natuur. Zijn worsteling met verf en papier levert een ongedachte verbeelding van een onweerstaanbare werkelijkheid: gevangen in universele beelden die tot nadenken stemmen.

Han, in jouw werk heeft de natuur het voor het zeggen, ook op de schilderijen waar menig toeschouwer meteen een landschap onderkent. Klopt die waarneming?

Zeker, de natuur is voor mij het belangrijkste onderwerp. De natuur wordt voelbaar in het landschap en omgekeerd. Het landschap is slechts terug te vinden in de hori- zon, de karrensporen in de grond, een vage waterplas, een stuk lucht. Ik denk ook aan de jaargetijden: de winter bij voorbeeld, wanneer het land stil en verlaten ligt te wachten op wat komen gaat. De sporen van tractoren vormen dan een mooi patroon, net zo als boomtakken en struiken. Het gaat mij niet om de afbeelding maar om de verbeelding. Van een rechtstreekse vertaling is nooit sprake. Het mooie van deze thematiek is: je kunt het zo gek niet bedenken of je komt het wel ergens in de natuur tegen, qua kleur of vorm. De kunst is het onderwerp je eigen te maken. Als je zomaar iets doet, lijkt het nergens op. Dan blijft het vaak niet meer dan een plaatje.

Zou ik op een lijn van abstract naar figuratief jouw doeken een plaats moeten geven, dan kom ik ergens in het midden uit. Zie je dat ook zo, of vallen de uitersten samen in een gemengd beeld?

Dat is een lastige vraag. Ik doe juist alle moeite om de dingen die ik maak voor iets te laten staan. Veelomvattend, en toch verwijzend naar bestaande elementen in de natuur. Een takje van een struik, de stam van een boom, noem maar op. Een goed kunstwerk moet ruimte bieden voor eigen interpretatie. De beelden moeten veel kanten op kunnen gaan. In die zin zijn het gemengde beelden, ja.

Mensen en dieren spelen in jouw verbeelding geen rol. Zichtbaar zijn ze niet, hooguit in de verte aanwezig via de sporen, die ze in het landschap getrokken hebben.

Dat klopt wel, ja. Mensen en dieren zijn mij te tijdelijk. Toen ik begon met schilderen, was ik heel erg bezig met dingen te bedenken. Thema's, onderwerpen. Dat heb ik allemaal laten varen. Mensen zijn zo ook uit mijn werk verdwenen. Ik wil beelden maken, die van alle tijden zijn. Universele beelden, die in zichzelf voldoende zeggingskracht hebben om de tijd te overstijgen. Mensen – of beter: afbeeldingen van mensen – hebben daarin voor mij geen rol. Schilderijen met mensen zijn vaak op voorhand gedateerd, thema's uit of van de samenleving ook. Neem de maat-

